

Усе про забезпечення тендерної пропозиції для учасників

У цій статті обговоримо участь у відкритих торгах з особливостями, у яких передбачено надання учасниками забезпечення тендерної пропозиції. Розглянемо, що необхідно врахувати учасникам для успішної участі в торгах із забезпеченням без ризику його втрати.

Що таке забезпечення тендерної пропозиції

Забезпечення тендерної пропозиції — надання забезпечення виконання зобов'язань учасником перед замовником, що виникли у зв'язку з поданням тендерної пропозиції, у вигляді такого забезпечення, як гарантія. Таке визначення дає пункт 10 частини 1 статті 1 Закону України «[Про публічні закупівлі](#)» № 922-VIII (далі — Закон).

Статтею 546 Цивільного кодексу України визначено різні види забезпечення виконання зобов'язань, а саме неустойка, порука, гарантія, застава, притримання, завдаток, право довірчої власності.

Договором або законом можуть встановлюватись інші види. При цьому з аналізу норм Закону вбачається, що забезпеченням тендерної пропозиції може бути виключно гарантія. Застосувати інші види забезпечення виконання зобов'язань, що виникають у зв'язку з поданням тендерних пропозицій, наприклад поруку або заставу, замовники не мають права.

Замовникам при цьому доцільно ознайомитись зі статтею «[Добірка моніторингів ДАСУ про забезпечення тендерної пропозиції](#)».

Повернення тендерного забезпечення

Забезпечення виконання зобов'язань встановлюється замовниками як дієвий спосіб забезпечення проведення ефективної закупівлі, за результатами якої буде укладено договір із переможцем, щодо якого відсутні підстави для відмови в участі у процедурі закупівлі, який запропонував найкращу конкурентну й одночасно економічно обґрунтовану (і при цьому не занижену, не демпінгову) ціну.

Забезпечення виконання зобов'язань також убезпечує замовників від настання негативних для них наслідків у вигляді відмови переможця процедури закупівлі від укладання договору на умовах, які були передбачені тендерною документацією.

Отже, за наявності вимоги про надання забезпечення учасник під час подання тендерної

пропозиції **одночасно** надає гарантію, яка стає засобом запобігання настанню негативних для замовника наслідків.

Гарантія — це спосіб забезпечення виконання зобов'язань, при якому банк або інша фінансова установа, у тому числі страхова компанія, які іменуються «гарант», видають на прохання боржника (принципала), яким є учасник, письмове зобов'язання сплатити кредиторю (бенефіціару), яким є замовник, грошову суму при настанні гарантійного випадку та пред'явленні кредитором вимоги про її сплату.

У яких випадках замовник може пред'явити таку вимогу та НЕ повернути учаснику суму забезпечення? Частиною 3 статті 25 Закону передбачено, що забезпечення тендерної пропозиції **не** повертається у разі:

відкликання тендерної пропозиції учасником після закінчення строку її подання, але до того, як сплив строк, протягом якого тендерні пропозиції вважаються дійсними;

непідписання договору про закупівлю учасником, який став переможцем тендеру;

ненадання переможцем процедури закупівлі у строк, визначений [частиною 6](#) статті 17 цього Закону, документів, що підтверджують відсутність підстав, установлених [статтею 17](#) цього Закону;*

* Тут необхідно зазначити, що на час воєнного стану цей пункт застосовується з урахуванням постанови Кабінету Міністрів України [від 12.10.2022 № 1178](#) «Про затвердження особливостей здійснення публічних закупівель товарів, робіт і послуг для замовників, передбачених Законом України “Про публічні закупівлі”, на період дії правового режиму воєнного стану в Україні та протягом 90 днів з дня його припинення або скасування» (далі — Особливості), зокрема пункту 47.

ненадання переможцем процедури закупівлі забезпечення виконання договору про закупівлю після отримання повідомлення про намір укласти договір про закупівлю, якщо надання такого забезпечення передбачено тендерною документацією.

При цьому кошти, що надійшли як забезпечення тендерної пропозиції, якщо вони не повертаються учаснику, підлягають перерахуванню до відповідного бюджету, а в разі здійснення закупівлі замовниками не за бюджетні кошти — перераховуються на рахунок таких замовників.

Наведений перелік підстав неповернення тендерного забезпечення є вичерпним, інших підстав для його стягнення не передбачено.

Коли повертають забезпечення тендерної пропозиції? Відповідно до частини 4 статті 25 забезпечення тендерної пропозиції повертається учаснику в разі:

закінчення строку дії тендерної пропозиції та забезпечення тендерної пропозиції, зазначеного в тендерній документації;

укладення договору про закупівлю з учасником, який став переможцем процедури закупівлі;

відкриття тендерної пропозиції до закінчення строку її подання;

закінчення тендеру в разі неукладення договору про закупівлю з жодним з учасників, які подали тендерні пропозиції.

Звертаємо увагу учасників, що відхилення тендерної пропозиції учасника з будь-яких підстав не є підставою для неповернення забезпечення тендерної пропозиції.

Радимо учасникам при підготовці до участі у закупівлях, де передбачено надання забезпечення тендерної пропозиції, заздалегідь:

детально аналізувати проєкт договору,

уважно прораховувати ціну тендерної пропозиції та кроки аукціону,

оцінювати умови й витрати на надання забезпечення виконання договору (за наявності такої вимоги),

а також подбати про наявність документів, що підтверджують відсутність підстав для відмови в участі у процедурі закупівлі.

Надавши забезпечення тендерної пропозиції, учасник без його втрати **не матиме** можливості відкликати тендерну пропозицію після закінчення строку її подання, не підписати договір про закупівлю, не надати забезпечення виконання договору про закупівлю після отримання повідомлення про намір укласти договір (якщо надання такого забезпечення передбачено тендерною документацією), не надати у визначений строк необхідних документів, що підтверджують відсутність підстав для відмови в участі у процедурі закупівлі.

Чим керуватись учасникам при підготовці до участі у процедурі закупівлі із забезпеченням тендерної

пропозиції?

Насамперед вивчаємо умови, визначені замовником в оголошенні та тендерній документації. Якщо замовник вимагає надати забезпечення тендерних пропозицій, інформацію про розмір, вид та умови його надання він зазначає **в оголошенні про проведення відкритих торгів та у тендерній документації**. Такий обов'язок замовника передбачено статтями 21 та 25 Закону.

У разі, якщо інформація щодо розміру, виду та умов надання забезпечення тендерної пропозиції, що вказана в оголошенні та в тендерній документації, містить розбіжності, радимо звертатись до замовника через електронний майданчик із запитанням/вимогою про усунення розбіжностей.

Який розмір забезпечення тендерної пропозиції? Статтею 25 Закону передбачено верхню межу розміру забезпечення тендерної пропозиції, яка у грошовому виразі не може перевищувати 0,5 відсотка очікуваної вартості закупівлі у разі проведення тендеру на закупівлю робіт та трьох відсотків — у разі проведення тендеру на закупівлю товарів чи послуг.

Мінімальний розмір забезпечення тендерної пропозиції Законом не передбачений, отже **замовник має право самостійно розрахувати** прийнятний для нього розмір забезпечення, але в будь-якому випадку цей розмір не може перевищувати визначені статтею 25 Закону вартісні межі — 0,5 відсотка очікуваної вартості закупівлі для робіт та три відсотки — для товарів чи послуг.

Порада. При підготовці до участі у тендері радимо учасникам обов'язково перевірити, чи не перевищує вказаний замовником розмір забезпечення тендерної пропозиції встановлені законом межі, оскільки навіть незначне відхилення (до 1 копійки) у разі проведення моніторингу буде визнане аудитором порушенням.

Відповідно до статті 9 Закону розроблення та затвердження форми і вимог до забезпечення тендерної пропозиції відноситься до повноважень Уповноваженого органу. На виконання цієї норми Мінекономіки було прийнято наказ [від 14.12.2020 № 2628](#) «Про затвердження форми і Вимог до забезпечення тендерної пропозиції / пропозиції», яким затверджено обов'язкову форму та вимоги до забезпечення тендерної пропозиції.

Так, зазначений наказ містить форму (шаблон) гарантії. Пункт 3 цієї форми зазначає, що: *ненадання принципалом, який став переможцем процедури закупівлі (крім переговорної процедури закупівлі), у строк, визначений частиною шостою статті 17 Закону, документів, що підтверджують відсутність підстав, установлених статтею 17 Закону, є однією з вимог, що підтверджує невиконання принципалом своїх зобов'язань, передбачених його тендерною пропозицією.*

Наведене не враховує, що наразі підстави для відмови в участі у процедурі закупівлі визначаються згідно з пунктом 47 Особливостей! Абзац 15 пункту 47 Особливостей вказує, що переможець процедури закупівлі у строк, що не перевищує чотири дні з дати оприлюднення в електронній системі закупівель повідомлення про намір укласти договір про закупівлю, повинен надати замовнику шляхом оприлюднення в електронній системі закупівель документи, що підтверджують відсутність підстав, зазначених у [підпунктах 3, 5, 6 і 12](#) та в [абзаці чотирнадцятому](#) цього пункту.

Щодо такої невідповідності Уповноваженим органом [висловлено](#) таку позицію: «...Закон встановлює, що особливості на період дії правового режиму воєнного стану в Україні та протягом 90 днів з дня його припинення або скасування визначаються Урядом.

З огляду на зазначене, оскільки відповідно до пункту 47 Особливостей переможець процедури закупівлі у строк, що не перевищує чотири дні з дати оприлюднення в електронній системі закупівель повідомлення про намір укласти договір про закупівлю, повинен надати замовнику шляхом оприлюднення в електронній системі закупівель документи, що підтверджують відсутність підстав, зазначених у підпунктах 3, 5, 6 і 12 та в абзаці чотирнадцятому цього пункту, надання забезпечення тендерної пропозиції у період дії правового режиму воєнного стану в Україні та протягом 90 днів з дня його припинення або скасування здійснюється з урахуванням цих Особливостей».

Отже, перед прийняттям рішення про участь у процедурі закупівлі та зверненням до обраної фінансової установи за отриманням гарантії учасникам необхідно з'ясувати відповідність заявлених замовником вимог та умов надання забезпечення тендерних пропозицій вимогам статей 21, 25 Закону та Наказу № 2628 з урахування Особливостей.

На порталі «Радник» також розміщено [Форму забезпечення тендерної пропозиції, пропозиції](#).

Де отримати гарантію? Поради щодо оформлення

Переконавшись у правильності вимог замовника до забезпечення тендерної пропозиції та відсутності потреби у внесенні відповідних змін, учаснику необхідно звернутись до банку, іншої фінансової установи або страхової компанії за видачею гарантії.

Оскільки надання гарантій на забезпечення пропозицій потребує відповідного практичного досвіду, радимо звертатись до перевірених фінансових установ, які спеціалізуються на роботі із забезпеченням тендерних пропозицій. Деякі електронні майданчики пропонують своїм клієнтам допомогу в пошуку. Переважна більшість учасників при виборі фінансової установи звертається до комерційних банків.

Безпосередньо **оформлення гарантії здійснюється не учасником, а фінансовою установою, яка її видає**. Однак учасникам обов'язково потрібно перевірити документи на відповідність вимогам замовника та Наказу № 2628 з урахуванням норм Особливостей, оскільки на практиці зустрічаються помилки, які можуть призвести до відхилення

тендерної пропозиції.

Практика щодо оформлення забезпечення тендерної пропозиції наведена в статті [«Відхилення учасника через невідповідність забезпечення тендерної пропозиції / пропозиції умовам замовника»](#).

Як перевірити гарантію?

Насамперед перевіряємо, чи містить видана гарантія усі необхідні реквізити, а також перевіряємо відповідність їх заповнення порядку, визначеному в пункті 4 «Вимог до забезпечення тендерної пропозиції / пропозиції» Наказу № 2628. А саме:

Дата видачі.

Місце складання.

Повне найменування гаранта.*

*Зазначається **повне** найменування гаранта, а також: його ідентифікаційний код у Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб — підприємців та громадських формувань; код банку (у разі наявності); адреса місцезнаходження; поштова адреса для листування; адреса електронної пошти гаранта, на яку отримуються документи, SWIFT-адреса гаранта (у разі, якщо гарантом є банк).

Повне найменування принципала.*

*У цьому пункті для принципала, яким є учасник процедури закупівлі, зазначається: повне найменування — для юридичної особи; прізвище, ім'я та по батькові (у разі наявності) — для фізичної особи; ідентифікаційний код у Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб — підприємців та громадських формувань — для принципала юридичної особи — резидента; реєстраційний номер облікової картки платника податків — для принципала фізичної особи — резидента (у разі наявності); серія (за наявності) та номер паспорта (для фізичної особи, яка через свої релігійні переконання відмовляється від прийняття реєстраційного номера облікової картки платника податків) або індивідуальний податковий номер платника податку на додану вартість (у разі відсутності паспорта); адреса місцезнаходження.

Найменування бенефіціара.*

*Щодо повного найменування бенефіціара, яким є замовник, зазначається: повне найменування юридичної особи; ідентифікаційний код у Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб — підприємців та громадських формувань;

його категорія; адреса місцезнаходження. Цю інформацію можна знайти у відповідних електронних полях оголошення про проведення процедури закупівлі.

Сума гарантії.*

* Зазначається цифрами і словами.

Назва валюти, у якій надається гарантія.*

* Назва валюти зазначається словами, крім того, зазначається її цифровий і літерний код відповідно до [Класифікатора іноземних валют та банківських металів](#), затвердженого постановою Правління Національного банку України від 04.02.1998 № 34.

Дата початку строку дії гарантії (набрання чинності).*

* Зазначається дата видачі гарантії або дата набрання нею чинності. Гарантія може набути чинності в день її видачі або пізніше. Головною умовою є набрання чинності гарантією не пізніше дати кінцевого строку подання тендерних пропозицій.

Дата закінчення строку дії гарантії, якщо жодна з подій, передбачених у пункті 4 форми, не настане.*

* Зазначається дата закінчення строку дії гарантії, якщо жодна з подій, передбачених у пункті 4 форми, не настане. Важливо! Строк дії гарантії визначається замовником в тендерній документації та оголошенні. Він може розраховуватись в робочих або календарних днях. Дата закінчення строку гарантії не може настати раніше строку дії забезпечення тендерної пропозиції.

Номер оголошення про проведення конкурентної процедури закупівлі.*

* Зазначаються унікальний номер оголошення про проведення конкурентної процедури закупівлі у форматі UA-XXXX-XX-XX-XXXXXX-X та назва і вебсайт інформаційно-телекомунікаційної системи «PROZORRO».

Інформація щодо тендерної документації.*

*Зазначається: дата рішення замовника, яким затверджена тендерна документація (важливо за відсутності такої інформації у тендерній документації вчасно звернутись до замовника із запитанням); назва предмета закупівлі / частини предмета закупівлі

(лота) згідно з оголошенням про проведення конкурентної процедури закупівлі.

Відомості про договір, відповідно до якого видається гарантія банком, страховою організацією, фінансовою установою (у разі наявності).

У разі, якщо надавачем гарантії є страхова організація, зазначається назва договору, відповідно до якого надається гарантія, його номер та інші реквізити договору в разі їх наявності, ліцензія на здійснення страхової діяльності. У разі, якщо гарантом є банк, вказуються назва договору, відповідно до якого надається гарантія, його номер та інші реквізити договору в разі їх наявності, або інформація про заяву на видачу гарантії.

Чи можна вносити зміни до виданої гарантії?

Так, можна. Пункт 8 «Вимог до забезпечення тендерної пропозиції / пропозиції» Наказу № 2628 передбачає, що зміни до гарантії можуть бути внесені в порядку, передбаченому законодавством України, після чого вони стають невід'ємною частиною цієї гарантії.

Необхідність внесення змін до гарантії виникає при внесенні замовником будь-яких змін до тендерної документації, після того як учасник вже отримав гарантію. У такому випадку необхідно внести зміни у реквізити гарантії в частині інформації щодо тендерної документації, оскільки рішення замовника про затвердження тендерної документації буде змінено, також може виникнути необхідність, наприклад, у зміні терміну дії гарантії, що залежить від того, чи змінено замовником кінцевий термін подання пропозиції.

Також необхідність внесення змін до гарантії може виникнути, якщо замовником під час розгляду пропозицій виявлено невідповідності у тексті гарантії, які підлягають усуненню протягом 24 годин.

Порядок унесення принципалом змін до умов гарантії передбачений розділом IV Положення про порядок здійснення банками операцій за гарантіями в національній та іноземних валютах, затвердженого постановою Правління Національного банку України від 15.12.2004 № 639 (у редакції постанови Правління Національного банку України від 25.01.2018 № 5). Для внесення змін принципалу необхідно подати до банку-гаранта лист-звернення про внесення змін до гарантії. **Зміни до гарантії оформлюються окремим документом і подаються у складі тендерної пропозиції разом із гарантією, до якої внесені, або додатково до неї.**

Для внесення змін згоди замовника (бенефіціара) не потрібно, за виключенням випадків, якщо сума гарантії зменшується та / або строк її дії скорочується.

Так, відповідно до пункту 32 вищезазначеного Положення, після того як гарантія набула чинності, зміни, які стосуються зменшення суми гарантії, можуть бути внесені лише після отримання від бенефіціара (замовника) повідомлення про прийняття ним зазначених змін.

Заключні поради

Звертаємо увагу на документи, які необхідно надавати разом із гарантією. Радимо учасникам уважно вивчати вимоги замовників щодо документів, які необхідно надати разом з гарантією. Поширеною практикою є вимоги надати установчі документи банку-гаранта, витяг з Державного реєстру банків, документи, що підтверджують повноваження особи, котра підписує банківську гарантію, тощо.

Крім того, може вимагатись завірення копій цих документів датою не пізніше виходу оголошення про закупівлю тощо. Учасники часто припускаються помилок, не надаючи усіх документів відповідно до вимог тендерної документації, а виправити ситуацію за 24 години не завжди можливо. Тому уважність до деталей вкрай важлива.

Читайте також:

[«Перелік корисних посилань щодо забезпечення тендерної пропозиції»;](#)

[«Мінекономіки про встановлення забезпечення виконання договору в ЗПП».](#)